NIJZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

BREME VEKTORSKIH NALEZLJIVIH BOLEZNI

Maja Sočan

Svetovni dan zdravja

Ljubljana, 7. april 2014

VEKTORSKE NALEZLJIVE BOLEZNI

PRENAŠALCI = vektorji

- komarji
- peščene muhe
- muhe
- uši
- bolhe
- klopi

VEKTORSKE NALEZLJIVE BOLEZNI

Bolezni tropskega in subtropskega pasu

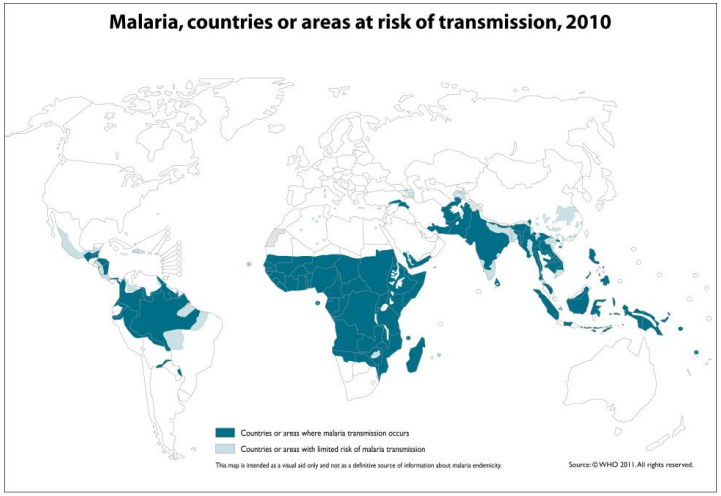
- Malarija
- Rumena mrzlica
- Denga
- Čikungunja
- Vročica doline Rift
- Lišmeniaza
- Filariaza
- Onhocerkoza

Bolezni zmernega podnebja

- Lymska borelioza
- Klopni meningoencefalitis
- Vročica Q
- Tularemija
- Humana granulocitna anaplazmoza

MALARIJA

- **Povzročitelj:** plazmodij, ki se razmnožuje v jetrih in se nahaja v rdečih krvničkah
- Največje breme med vektorskimi boleznimi, približno **700.000 smrti** letno (največ otroci, nosečnice)
- Največ zbolelih in smrti v **Podsaharski Afriki**

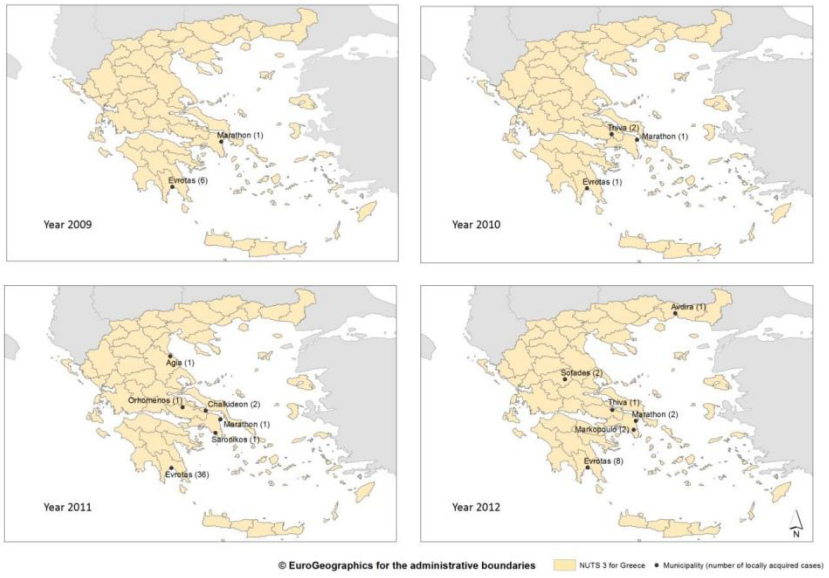
UKREPI: pravočasno zdravljenje, uporaba zaščitnih mrež in insekticidov v bivalnih prostorih, uničevanje prenašalcev

MALARIJA V EU?

- Malarija v Grčiji eradicirana 1974
- Okoljski pogoji in prisotnost prenašalca omogočajo vnos parazita

↓

- Vnos *Plasmodium vivax* malarije s sezonskimi delavci iz endemskih držav

DENGA

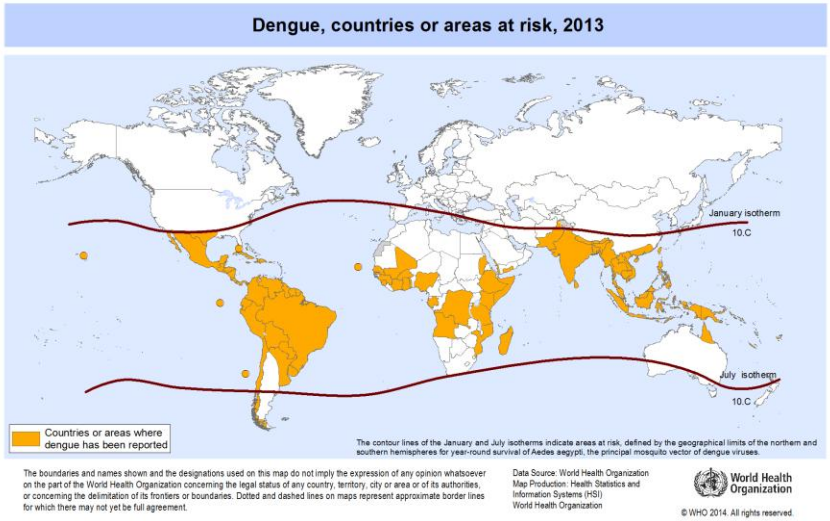
- Povzročitelj: virusi DEN-v 1,2,3,4
- na istem geografskem območju hkrati kroži več virusov denge

↓

- Nevarnost zaporednih ali hkratnih okužb

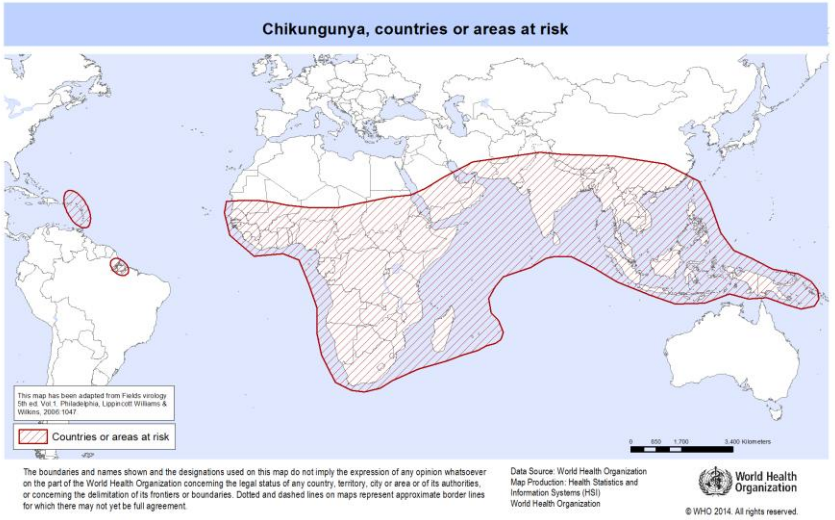
↓

- Tveganje denga hemoragične vročice

ČIKUNGUNJA

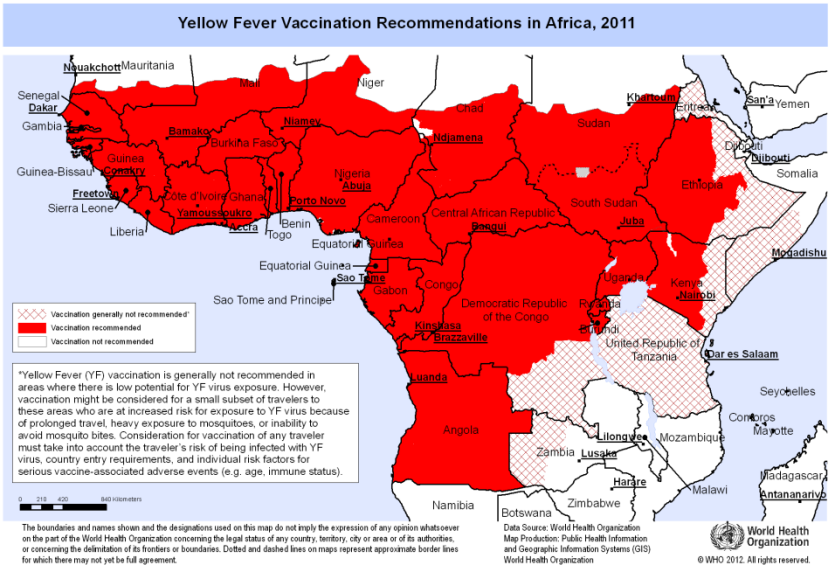
- Virus odkrit 1952 v Tanzaniji
- Čikungunja =“oseba, ki je sklonjena” (v jeziku Kimakonde)
- Periodično pojavljanje bolezni v Afriki in Aziji – večje epidemije vsakih 7-8 let, tudi na 20 let
- Intenzivno širjenje v tropskem pasu, pojav novih žarišč v Srednji in Južni Ameriki v 2013
- Omejen izbruh čikungunje v Italiji 2007 – prenos preko lokalnih komarjev

RUMENA MRZLICA

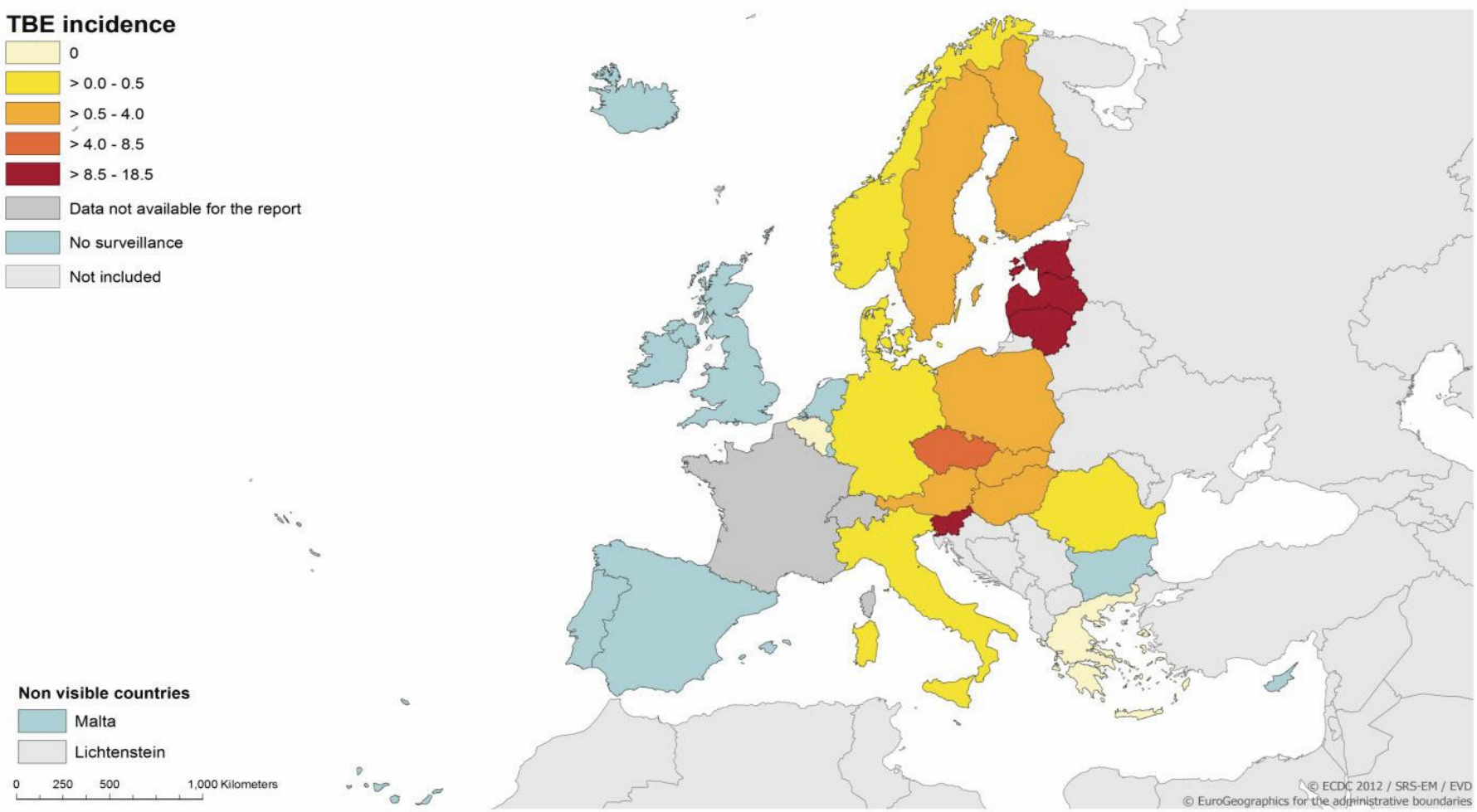
Povzročitelj Flavivirus
Reservoir: primati
Prenašalec: *Aedes* ali *Hemagogus*
Izpostavljenih: 900 milj. ljudi
Letno zboli 200.000 oseb, 30.000 jih umre – število narašča
Večina primerov (90 %) je iz Afrike

VEKTORSKE BOLEZNI V SLOVENIJI

- Klopni meningoencefalitis
- Lymska borelioza
- Humana granulocitna anaplazmoza

Povprečne letne incidenčne stopnje KME v EU/EFTA državah, 2000-2010*

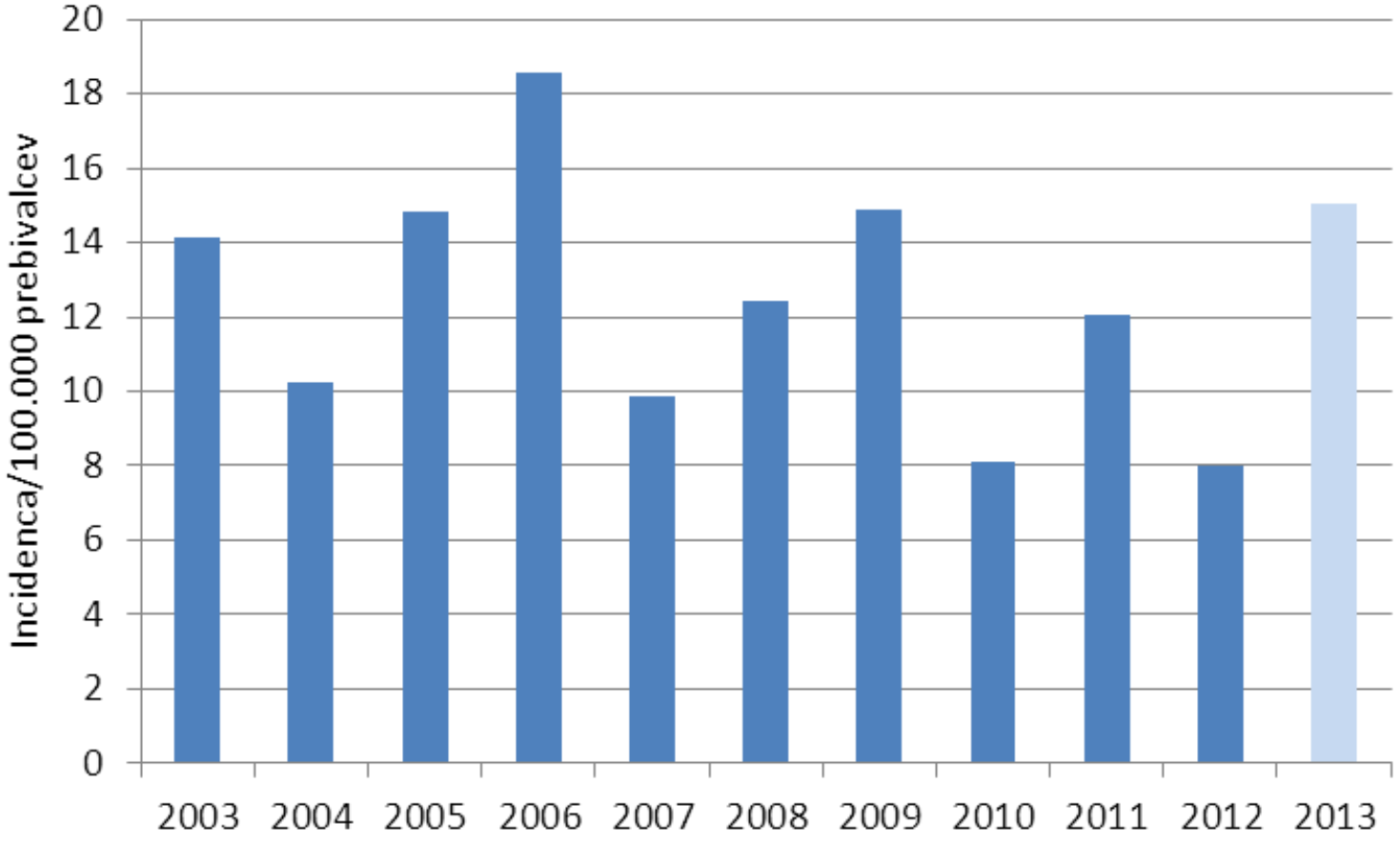
* ECDC. Epidemiological situation of TBE in the EU and EFTA countries. Stockholm: ECDC; 2012.

Pojavnost KME

- Slovenija se uvršča med endemske države z največjo obolevnostjo v Evropi, letno št. prijav KME niha
- Incidence v Evropi – trend naraščanja, širjenje na nova območja

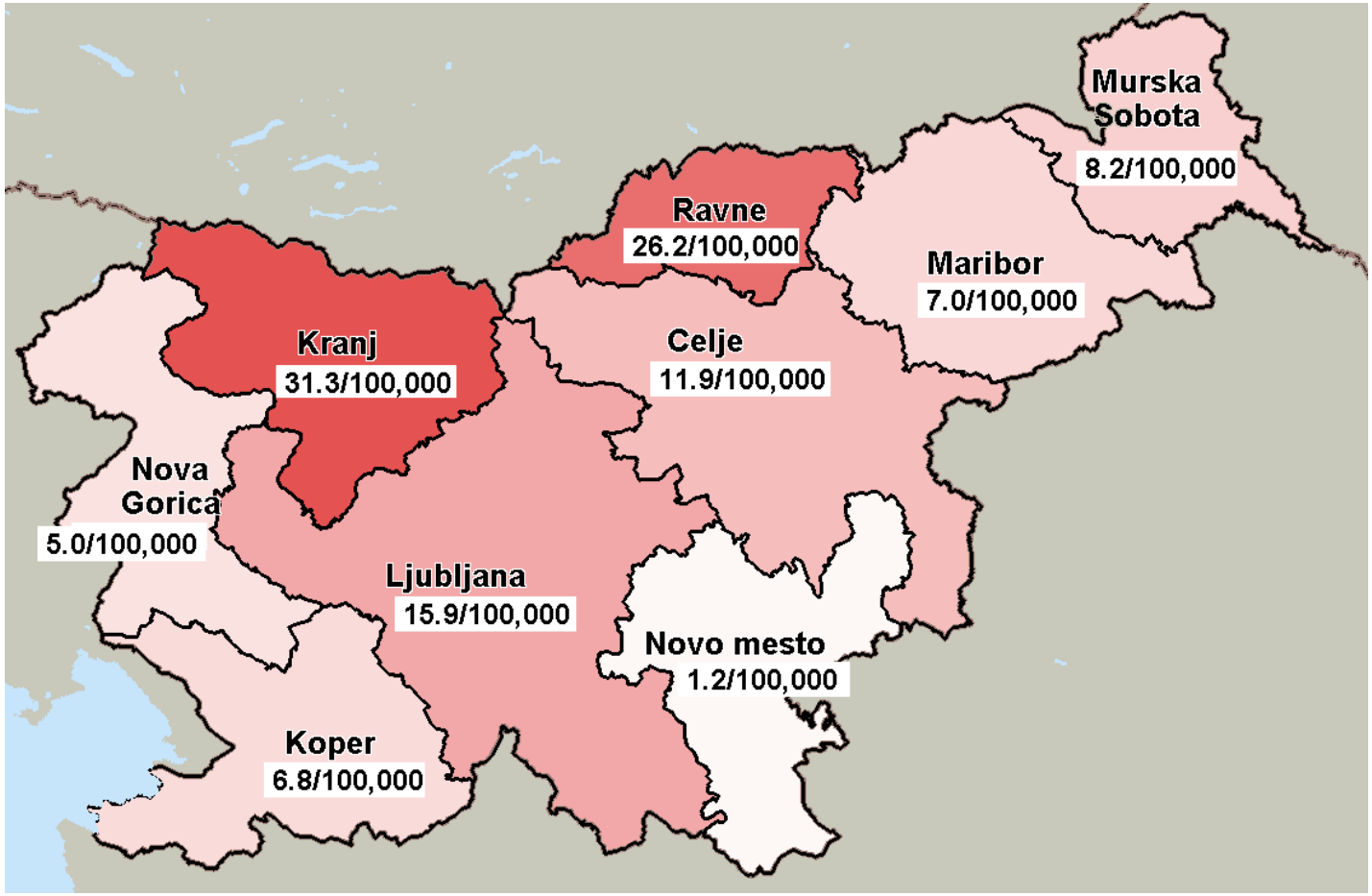
- V zadnjem desetletju v evropskih državah (brez Rusije) prijavljenih povprečno 2800 primerov KME letno, skoraj desetina iz Slovenije (povprečno 250 letno)

Prijavne incidenčne stopnje KME, Slovenija, 2003 - 2013

Povprečna letna inc. st. 2003 – 2012: **12,3/100.000**

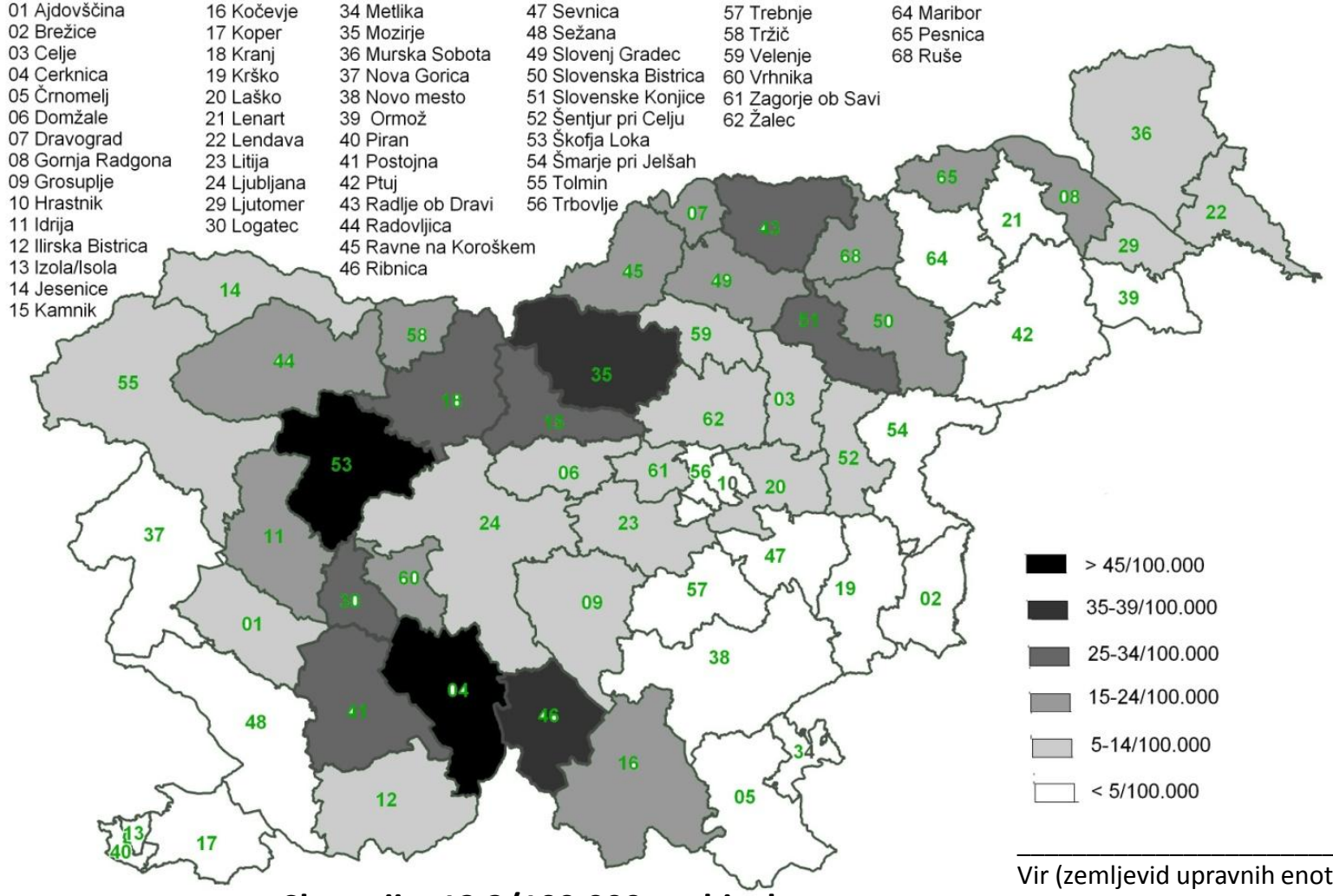
Povprečne letne incidenčne stopnje KME po regijah, 2000 - 2009

Grgič-Vitek M. Vaccine 2011.

Slovenija: 13,1/100.000 preb.

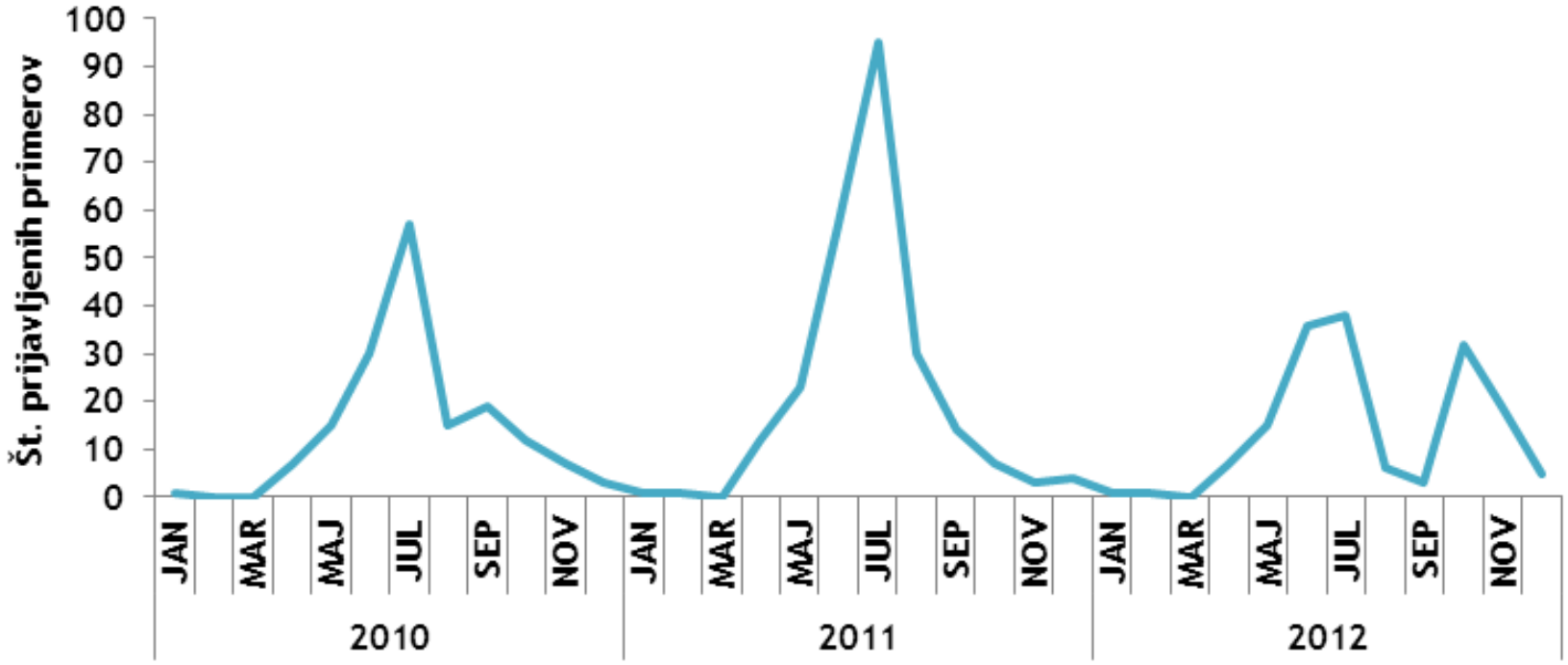
Povprečne letne incidenčne stopnje KME po upravnih enotah, 2003 - 2012

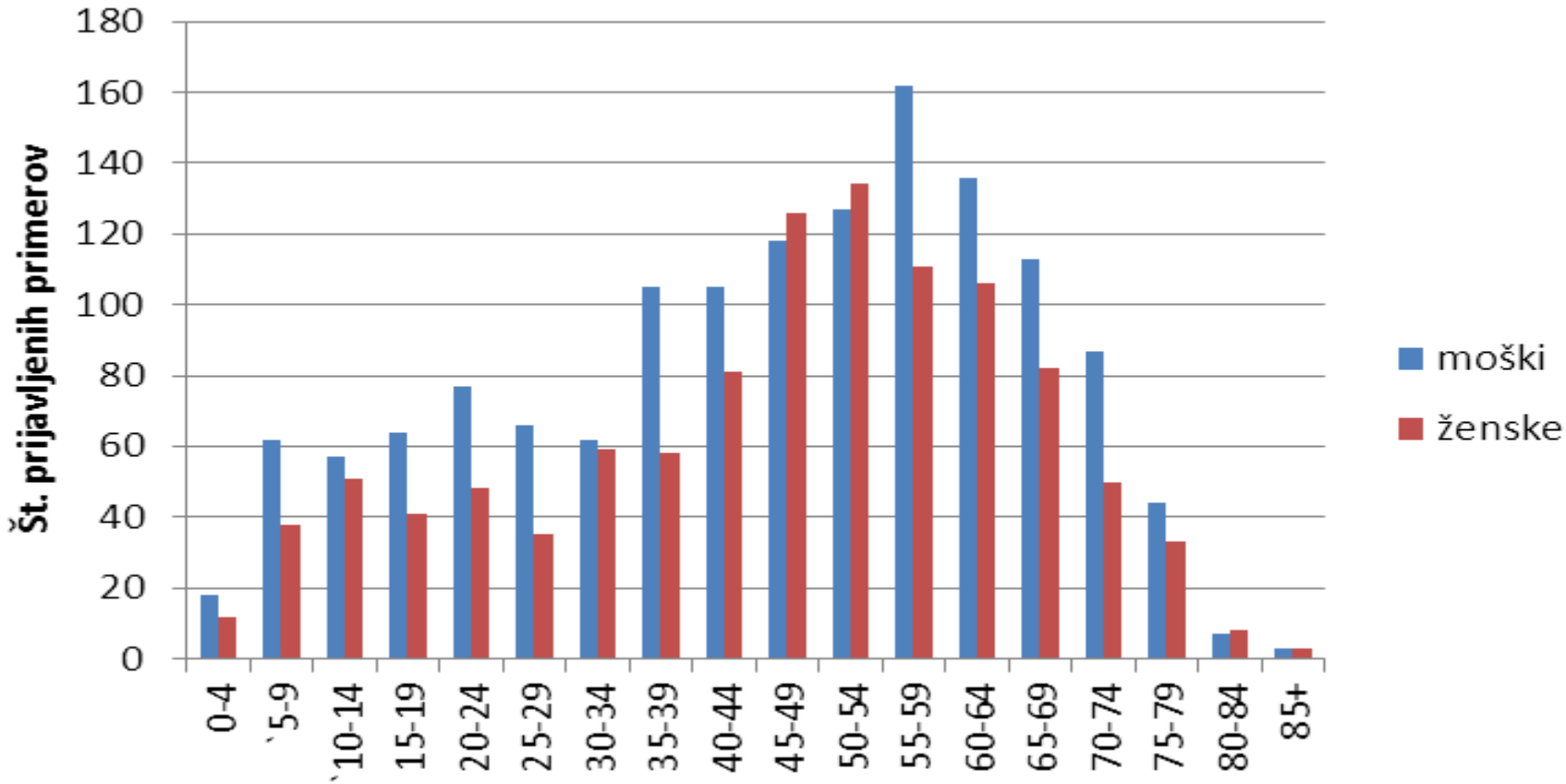
Slovenija: 12,3/100.000 prebivalcev

Vir (zemljevid upravnih enot RS): SURS, GURS

Prijavljeni primeri KME
po mesecu obolenja, 2010 - 2012

Prijavljeni primeri KME po starosti in spolu, 2003-2012

UMRLI ZARADI KME

2003-2012

	Št. prij. prim.	Št. smrti	Delež umrlih
2003	282	2	0,7%
2004	204	3	1,5%
2005	297	0	-
2006	373	0	-
2007	199	2	1%
2008	251	0	-
2009	304	1	0,3%
2010	166	0	-
2011	247	0	-
2012	164	0	-
Skupaj	**2487**	**8**	**0,3%**

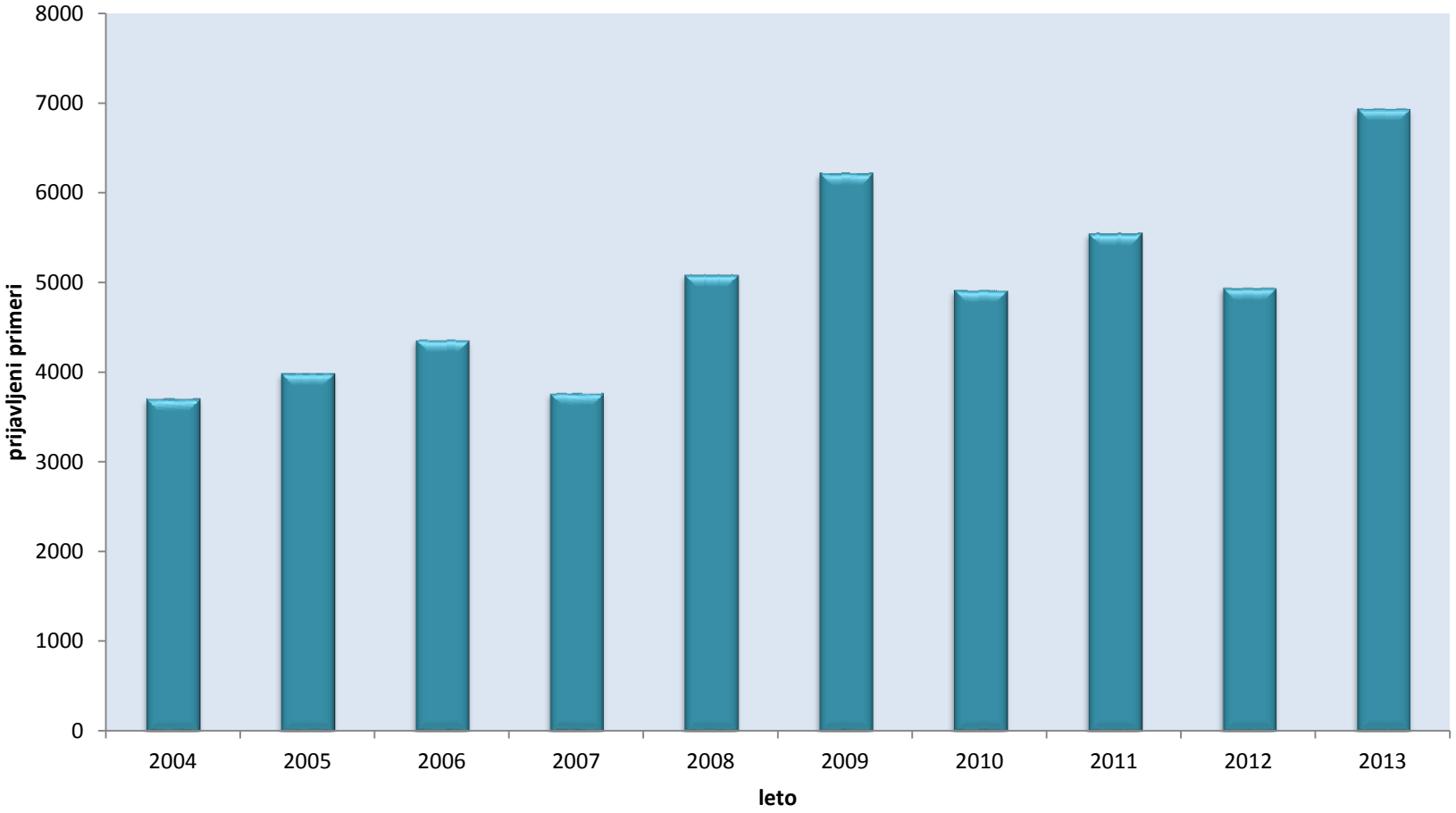
8 umrlih: 6 moških in 2 ženski, starost 50-76 let

Ocena za 2011: 6,5 % prebivalcev redno cepljenih

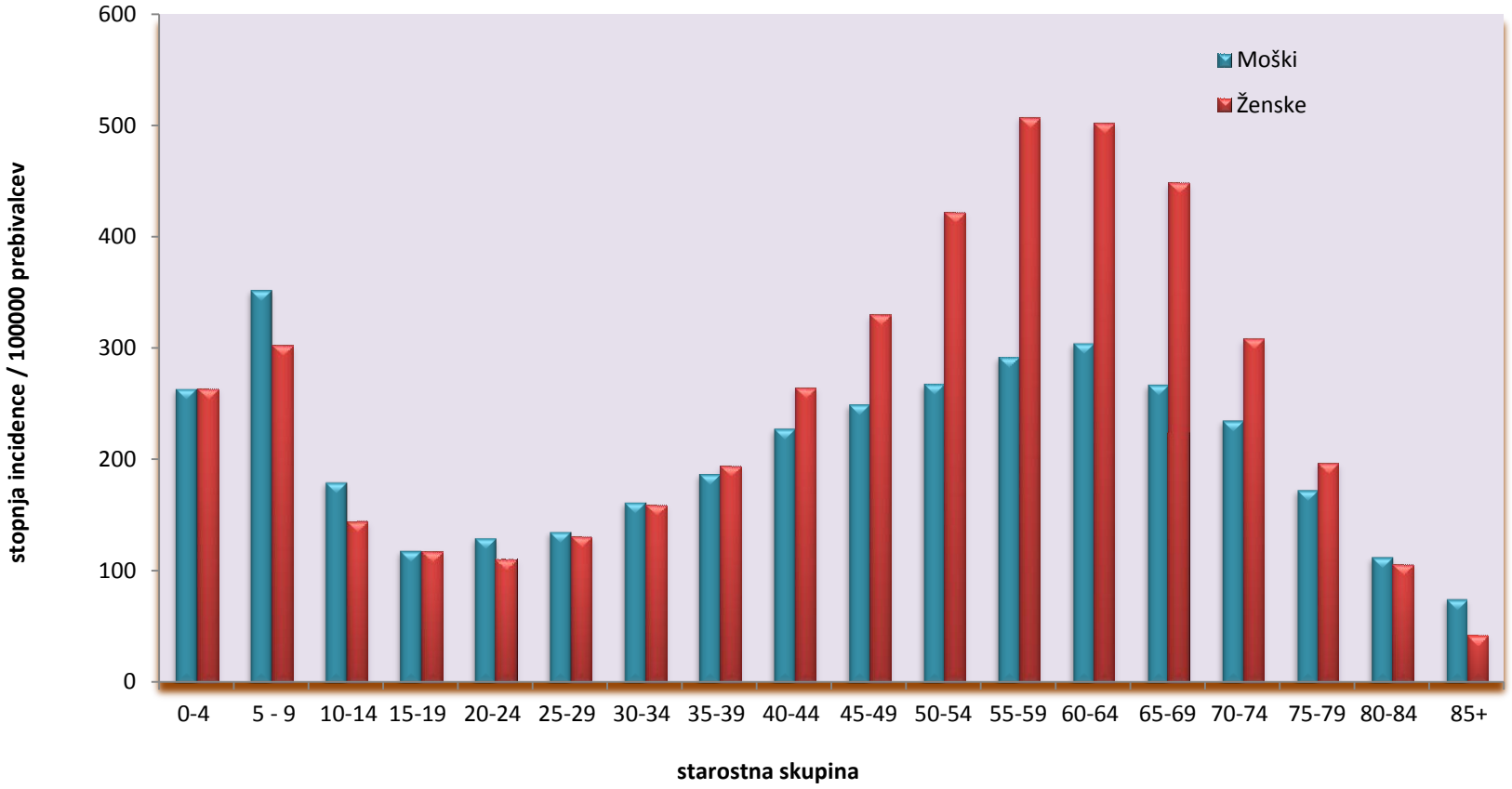
Ocena za 2007: 12,4 % prebivalcev že kdaj cepljenih*

*Grgič-Vitek M. Eur J Public Health, 2012

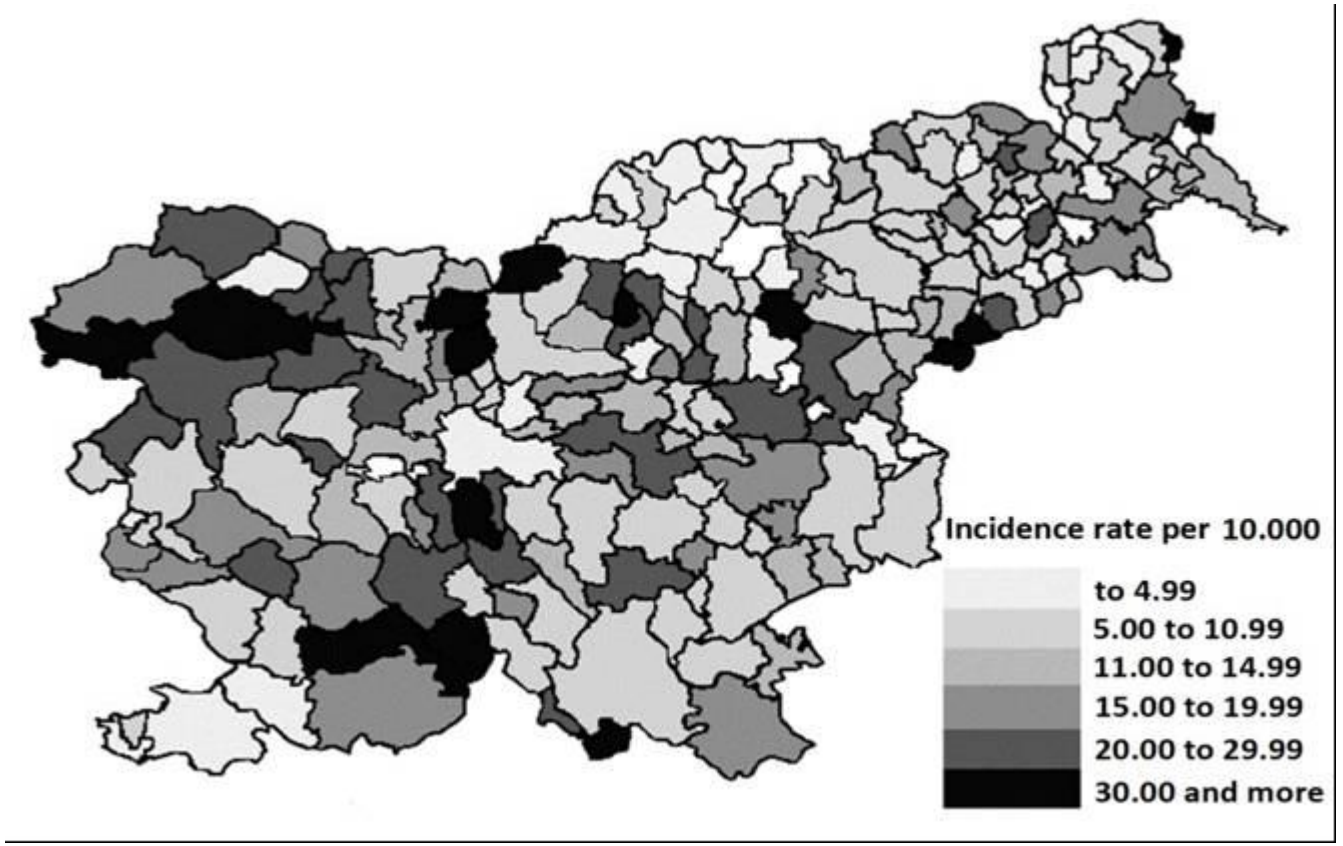
LYMSKA BORELIOZA V SLOVENIJI

LYMSKA BORELIOZA PO SPOLU

GEOGRAFSKA RAZPOREDITEV PRIMEROV LB (2011)

ZAKLJUČEK

Vektorske bolezni v svetu – VELIKO BREME

17 % vseh nalezljivih bolezni v svetu

SLOVENIJA –

Nizka precepljenost proti KME - neizkoriščena možnost zaščite

